



Vzdělávací **LISTY**

02 | ČERVEN 2016



BRAZÍLIE, OLYMPIÁDA A SOKOL

3–6

KRAJANÉ V BRAZÍLIÍ**Česká stopa v Brazílii
Sokolové v Brazílii**

7–8

10 ZASTAVENÍ**10 prvních zastavení
v dějinách Sokola
a olympiád**

9–10

**BEDŘICH ŠUPČÍK
A JAN KOUTNÝ****Bedřich Šupčík
a Jan Koutný
nositelé medailí z dvou
olympiád**

11

PSALO SE**Psal se v časopise
Sokol před 80 lety****Vážení čtenáři,**

v úvodníku k prvnímu vydání Vzdělavatelských listů jsem uvedl, že další vydání by se měla především zaměřit na okamžiky, kdy je vhodné reagovat na blížící se významné akce a výročí. Pro sportovně založené členy Sokola, a věřím, že nejen pro ně, bude v letošním roce vyvrcholením nejvýznamnější sportovní událost uznávaná celým světem. Brazilské Rio de Janeiro, nejlidnatější město jihoamerického kontinentu, bude hostit největší světovou sportovní událost – olympijské hry. Hry XXXI. letní olympiády se budou konat od 5. srpna do 21. srpna 2016 a je to teprve podruhé, co se v novodobé historii her jejich dějištěm stane Latinská Amerika. Předcházející hry na tomto kontinentu konané v roce 1968 v Mexiku přinesly řadu vynikajících sportovních výkonů, a jsou nezapomenutelně spjaty se závodnicí, která jedinečně reprezentovala naši republiku ve sportovním odvětví tak úzce spjatém s historií Sokola. Řada zlatých medailí, které tehdy v tak společensky vypjaté době vybojovala v gymnastice Věra Čáslavská, patří k nejvýznamnějším úspěchům sportovní historie Československa a České republiky. Otázka dnes zní, bude tomu tak i letos a podaří se náš sport proslavit i některým z našich sportovců, včetně sokolských, kteří se na olympijské hry již kvalifikovali?

Na Hrách XXXI. olympiády se bude soutěžit o cenné kovy v celkem 28 sportovních odvětvích, 41 sportovních disciplínách a celkem 306 soutěžích se stejným počtem medailových sad. Na samotné olympiádě se očekává účast více než 10 000 sportovců z celého světa. Přípravy her i účastníků jsou již dnes široce prezentovány ve sdělovacích prostředcích a není smyslem se jimi zabývat v předkládané příloze. V té se autoři spíše zaměřili na historické aspekty pořadatelské země, a to i z pohledu určitých vazeb na naši zemi, připomínají i některé historické vztahy mezi Českou obcí sokolskou a olympijským hnutím, ze kterých vyplývá, že cesta k nalezení společné cesty byla dosti trnitá. Obdobně jako nebylo jednoduché ani postupné začleňování sportu do činnosti sokolské obce. Vždyť plného respektu dosáhl vlastně až po obnově Sokola v roce 1989 ustanovením jeho odboru. Součástí listů jsou pak i vzpomínky na některé sokolské sportovce, kteří stáli na začátcích sokolské reprezentace na olympiádách a dosáhli přitom vynikajících úspěchů

Co napsat závěrem? Snad přání, aby letošní olympijské hry proběhly bez jakýchkoliv rušivých momentů, přinesly řadu vynikajících výsledků a zajímavou podívanou pro nás, televizní diváky. A přání, aby se svými výsledky co možná nejlépe prezentovali i naši sokolští sportovci, a tak úspěšně navázali na některé své předchůdce, kteří byli vzpomenu ti v této příloze časopisu Sokol.

Zdeněk Mička, vzdělavatel ČOS

Časopis SOKOL – Vzdělavatelské listy – samostatná speciální příloha časopisu SOKOL, vydává Česká obec sokolská

Adresa redakce: ČOS, tiskové oddělení, Újezd 450/40, 118 01 Praha 1, tel. 257 007 332, e-mail: zkubin@sokol.eu

Redakce: Zdeněk Kubín, Kateřina Wágnerová | Tisk: Tiskárna Macík Sedlčany | Informace o časopisu podává a objednávky vyřizuje redakce. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Za věcný obsah článků odpovídají autoři. Redakce si vyhrazuje právo příspěvky upravovat, krátit, nebo komentovat | MK ČR E 17339, ISSN 0489-6718



Jan Antonín Baťa



Juscelin Kubitschek



Klementina Kalašová



plán Baťova města

Krajané v Brazílii

Česká stopa v Brazílii

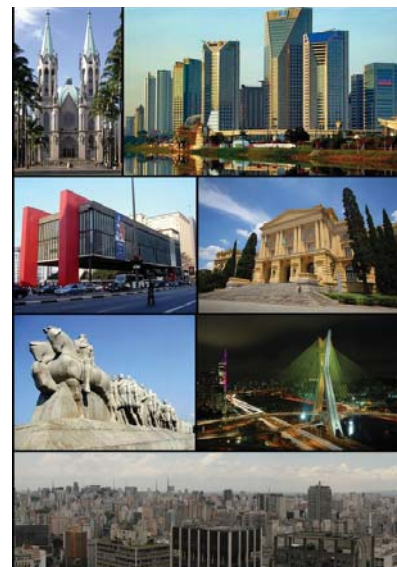
V českých zemích se první zprávy o nově objevené zemi začaly vyskytovat od počátku 16. století. Prvním člověkem z Čech, který stanul na brazilské půdě, byl v roce 1596 italský jezuita narozený v Čechách Carlo Spinola.

Dalšími Čechy v Brazílii byli především misionáři. Jelikož byla Brazílie portugalskou kolonií, utekl sem v roce 1808 budoucí král Portugalska Jan VI. s celým svým dvorem před tažením Napoleona Evropou. Navzdory zaostalosti brazilského hospodářství a kultury se regent rozhodl setrvat za oceánem i po Napoleonově porážce. V roce 1815 Jan VI. vyhlásil Spojené království Portugalska, Brazílie a Alagvire, Brazílie se tedy stala rovnoprávnou korunní zemí. Do širšího povědomí českých obyvatel se dostala, když do Rio de Janeiro za svým manželem, synem Jana VI. Pedrem, odjela dcera císaře Františka I. arcivévodkyně Leopoldina. Společně s ní odjeli i pražští přírodovědci – entomolog J. Ch. Mikan, J. E. Pohl či preparátor D. Sochor, kteří do Evropy přivezli početné sbírkové exempláře.

V 19. století emigrace z českých zemí zesílila, odcházeli i etničtí Němci z horských oblastí s vyšší nezaměstnaností. Známa je například kolonie São Bento založená šumavskými rodáky. V té době nabízela Brazílie přistěhovalcům půdu a počáteční zajištění. Poptávka byla i po zaměstnancích v dolech. Další vlna českých imigrantů přišla po roce 1888, kdy bylo zrušeno otroctví a vznikl tak nedostatek pracovních sil.

Na přelomu 19. a 20. století začaly vznikat první české spolky. V Rio Grande do Sul vznikl První československý spolek Přemysl. V São Paulu založil Josef Hyška a dalších 20 krajanů roku 1895 spolek Slavia, do kterého se přihlásilo hned po založení 20 členů. Tento spolek inicioval i Josef Novák z Mladějova, který odešel do Brazílie v roce 1894. Jeho již v São Paulu narození potomci iniciovali i vznik brazilského Sokola. I přes nedostatek financí dokázali společně vybudovat knihovnu a zajistit svým dětem výuku v češtině. Přispěl k tomu velkou měrou i městský úředník Karel Václav Srna, kterému se podařilo získat spolkový dům, a později se stal prvním starostou Sokola. V početné sãopaulské krajské společnosti se významně uplatnilo mnoho Čechů, vycházeli zde i spolkové časopisy Slavia a Průkopník.

Znáмым českým etnografem, který pravidelně jezdil na své výzkumy mezi indiánské kmeny do Brazílie, byl Alberto Vojtěch Frič. Díky svým zkušenostem a stykům se stal konzultantem ve sporech kolonistů s indiány. Mezi pozdější významnější etnografy působící v Brazílii patřili Vladimír Kozák a Čestmír Loukotka. Kulturní styky s Brazílií zahájila mimo jiné česká mezzosopranistka Klementina Kalašová, v navázání sportovních kontaktů drží prvenství asi první sokol, který nejel do Brazílie jako



Sao Paulo

emigrant, zápasník Gustav Frištenský, který sklízel potlesk v Rio de Janeiru i v São Paulu (viz rámeček).

Během druhé světové války brazilská vláda uznala Benešovu československou vládu v exilu. Brazilci, stejně jako jinými národy na světě, otrásla informace o vyvraždění Lidic. Na přání českých krajanů byla při příležitosti výročí této události přejmenována brazilská obec na Lidice. Toto jméno dostalo i několik brazilských dívek. Během války do Brazílie přišel Jan Antonín Baťa a založil zde firmu na výrobu punčoch a tenisek.

Po druhé světové válce přišli mezi usdlé Čechy emigranti z obou vystěhovaleckých vln způsobených změnami poměrů v Československu v letech 1948 a 1968. I v této době se nejpestřejší krajský život rozvíjel v São Paulu. Působilo zde krajské sdružení s již portugalským názvem 28 de Outubro, existoval český pěvecký sbor, který vystupoval pravidelně i v rozhlasu. Vydávaly se měsíčníky Ozvěny a Čecho-Brazilci.

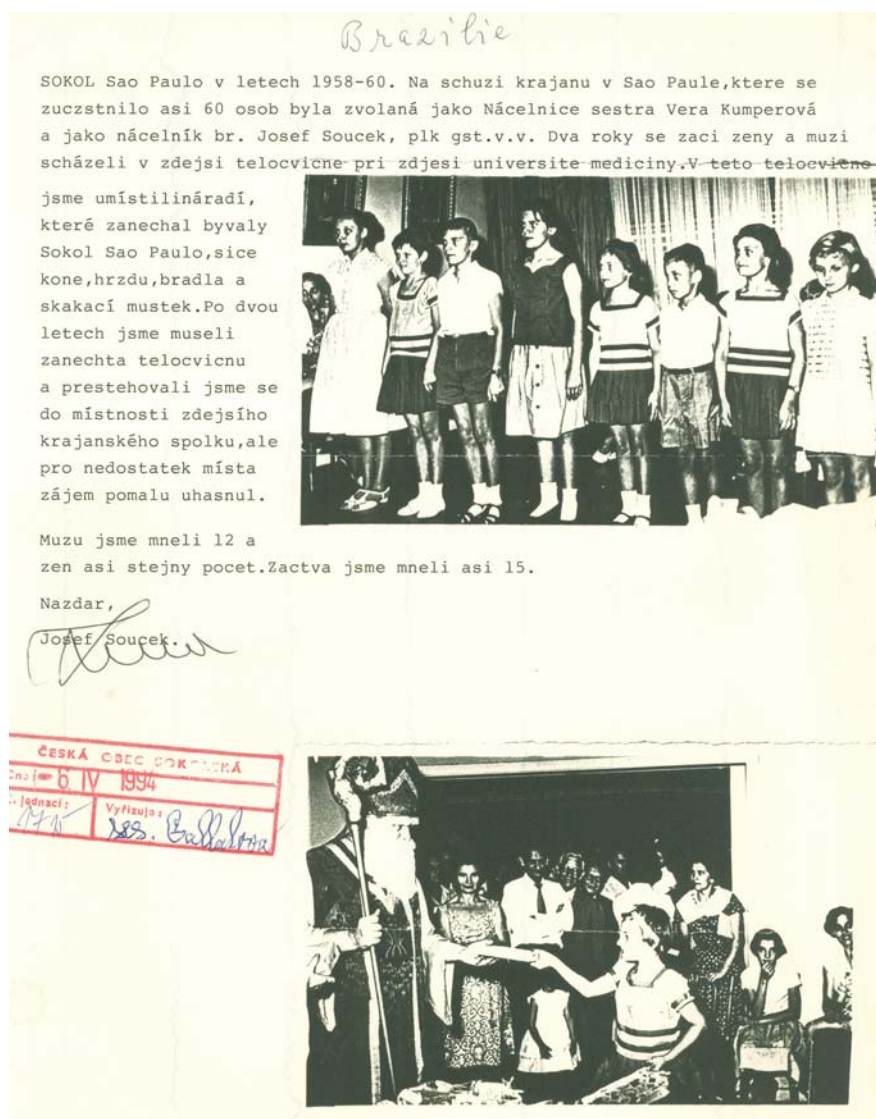
Na rozdíl od sousední Argentiny se krajský spolek Sokol zorganizoval pouze právě v São Paulu. Jeho existence nebyla kontinuální, ale vznikal a zanikal díky přistěhovaleckým vlnám do Brazílie. Jeho



vrtkavá existence s minimální činností byla způsobena těžkými hospodářskými podmínkami v první polovině 20. století, kdy nezbyval pracujícím Čechům volný čas, malým zájmem krajanů o sokolskou činnost, která přetrvávala až do druhé poloviny 20. století. Roli hrály i jiné krajanské spolky, které svojí činností konkurovaly brazilskému Sokolu. Na tak početnou menšinu Čechů v São Paulu je až s podivem, jak málo členů mělo o Sokol zájem.



Sokolové v Brazílii



Dopis od br. Součka z fotografiemi

První zprávy o existenci sokolské jednoty v brazilském São Paulu jsou z roku 1926. Jednota měla zpočátku značné potíže a ještě čtyři roky po svém založení měla jen 20 členů.

V letních měsících cvičili na vlastním, svépomocí vybudovaném hřišti. Zprávy jednoty do měsíčníku Zahraniční Sokol uvádějí vznik jednoty k datu 2. 6. 1935. Dřívější Sokol přestal zřejmě vykazovat činnost a rozpadl se. Starostou znovu založeného Sokola byl tehdy zvolen bratr František Šmita. Při svém úvodním proslovu na valné hromadě zmínil těžké hospodářské poměry, netečnost krajanů, zastavení přílivu nových mladých sil, ale i oddanost a nadšení všech zakládajících členů pro věc. Hned v prvním roce své existence jednota vykazovala přes 40 členů, pravidelné schůzky a týdenní cvičení, přednášky i malou založenou knihovnu. V rámci vzájemné spolupráce a podpory spolupracovali sokolové s jinými krajanskými spolky. Například se spolkem Slavia uskutečnili společné veřejné cvičení. Podporu této nově vzniklé sokolské jednotě projevili američtí sokolové, kteří jim zaslali 10 dolarů. Největší slavnost se uspořádala k výročí založení Československé republiky 28. října. Tento svátek oslavili společně s ostatními krajany v sále Skandinávského klubu. Mezi pozvanými nechyběli ani brazilští sousedé a československý konzul v Brazílii.

Nechyběla sokolská cvičení, živá hudba, která zahrála národní a sokolské písně. Vrcholem bylo zatancování české besedy v krojích.

Zprávy z dalších let jsou sporadické, jednota přežívala, ale bojovala s malým zájmem o členství. Po druhé světové válce se odstěhovalo několik členů, ale i tak se několik brazilských krajanů zúčastnilo XI. všesokolského sletu v Praze. I když díky sletové euforii se opět snažili postavit Sokol na nohy, výkazy jednoty z roku 1952 mluví o opaku. Tato původní jednota se již dále nevyvíjela a zanikla. V roce 1958 se opět rozeběhly snahy o obnovení jednoty, jejími iniciátory byli nově příchozí imigranti kvůli změně režimu v Československu. Na první setkání se přihlásili Jihoslované a Ukrajinci. Starostou se stal br. Evžen Šaller, náčelníkem br. Souček, náčelnicí ses. Kumperová. Vzdělavatelem byl František Herman, který přispíval svými články do časopisu Ústředí. Zemřel v São Paulu v roce 1969. Jednatelkou byla Marta Hermanová, která zemřela v roce 1981. O činnosti v letech 1958–1960 napsal br. Souček z Brazílie dopis České obci sokolské v roce 1994:

„Sokol São Paulo v letech 1958–60. Na schůzi krajanů v São Paule, které se zúčastnilo asi 60 osob, byla zvolena jako náčelnice ses. Kumperová a jako náčelník br. Souček. Dva roky se žáci, ženy a muži scházeli ve zdejší tělocvičně při zdejší univerzitě medicíny. V této tělocvičně jsme umístili náradí, které zanechal bývalý Sokol São Paulo, sice koně, hrazdu, bradla a skákací můstek. Po dvou letech jsme museli zanechat tělocvičnu a přestěhovali jsme se do místního zdejšího krajského spolku, ale pro nezájem pomalu uhasnul. Mužů jsme měli 12 a žen asi stejný počet. Žactva jsme měli asi 15.“

Závěrem zmiňme, že v této době byl brazilským prezidentem Juscelino Kubitschek de Oliveira (doba vlády 1956–1961), který byl potomkem „nejslavnějšího“ z českých emigrantů do Brazílie Jana Nepomuka Kubička z Třeboňska, který odešel z Čech v první polovině 19. století.

Použitá prameny a literatura: Archiv České obce sokolské, KLÍMA, Jan, Dějiny Brazílie, Praha 2011; FRIŠTENSÁ Zdeňka – ŠEVČÍK Pavel, Silný jako Gustav Frištenský, 2011. Sportovní listy, ročník IV., číslo 20, str. 157.

Kateřina Wágnerová



Gustav Frištenský s manželkou v parku v Rio de Janeiru

GUSTAV FRIŠTENSKÝ a jeho turné po Jižní Americe

Gustav Frištenský se narodil 11. 5. 1879 v polabském Kamhajeku. V Kolíně se vyučil řeznickému řemeslu. Do prvního zaměstnání nastoupil v Brně, kde bydlel u svého strýce Aloise Choděry, který vzal Frištenského do Sokola Tyrš Brno II., jehož brněnskou jednotu spoluzakládal. Zde se seznámil se základy zápasení. Sokolové mu doporučili vstoupit do atletického klubu Hellas, který je do dnešních dnů nejstarším zápasnickým klubem v republice. V klubu se cvičilo dvakrát týdně, proto chodil Frištenský nadále i do Sokola. První turnaj vyhrál v roce 1900 a o dva roky později se stal amatérským mistrem Rakouska v řecko-římském zápase. O rok později vyhrál mistrovství Evropy a stal se profesionálním zápasníkem po celém světě. Díky tomu dostal v roce 1911 nabídku zápasení v Jižní Americe. Měl příslibem proplacení cestovních nákladů pro sebe i pro manželku Miroslavu Ellederovou, kterou si vzal v roce 1908. První zastávkou po 21denní plavbě bylo Buenos Aires. Zde se pořádaly zápasy v krásné budově divadla. Finálový zápas proti soupeři z Francie Gustav Frištenský vyhrál. Díky tomuto úspěchu mu byla nabídnuta smlouva k zápasům v Brazílii. Ve svých dopisech se zmiňuje, že se v Buenos Aires zdržel přes tři měsíce a navštívil tamější jednotu Sokola, jejíž členové ho šli vyprovodit až na loď plující do Brazílie. Zde v Rio de Janeiru se Gustav Frištenský díky tropickému vedru zdržel oproti Argentině pouze šest neděl. Ačkoli téměř všechny účastníky zápasů porazil, na jednoho přeci jen nestačil. Cestováním a Amerikou byl okouzlen natolik, že o dva roky později neváhal přijet do Severní Ameriky.

Gustav Frištenský vybojoval za svoji profesionální kariéru na 8000 zápasů. Za druhé světové války byl vězněn za odbojovou činnost, posléze ukončil kariéru. Zemřel v Litvli v roce 1957.

10 prvních zastavení v dějinách Sokola a olympiád

1. Prvních olympijských her v Athénách (1896) se zúčastnilo přes tři sta sportovců z 13 zemí v 9 sportovních

disciplínách. Nesoutěžil na nich žádný Čech. V té době již působil v Mezinárodním olympijském výboru PhDr. Jiří Stanislav Guth-Jarkovský. Český vyslanec byl členem výboru daleko dříve, než byl do něj jmenován rakouský zástupce. Pro národ, který byl součástí Rakouska-Uherska, to mělo velký význam. Tento politický úspěch se přisuzoval i Sokolu, který byl na rozdíl od rakouských sportovních spolků v širokém evropském povědomí.



Diplom udělený ČOS v roce 1910

2. V roce 1899 se prvním národním výborem stal Český olympijský výbor.

Do tohoto výboru byla několikrát zvána i Česká obec sokolská, která ale své zástupce nevyslala. Zamítavě se starosta ČOS J. Podlipný vyjádřil k účasti sokolů na OH v Paříži z důvodu, že „podnik je sportovní“, a nedostatku peněz. Podobně ČOS reagovala i na další nabídky účastnit se OH. Dovolila alespoň účast sokolských členů po schválení jednotami. V roce 1906 při příležitosti konání OH v Athénách vstoupil do ČOV J. Vaníček, který byl krátce poté odvolán, protože se ČOS opět neúčastnila těchto her.

3. Na OH v roce 1908 se podařilo získat souhlas ČOS s účastí závodníků F. Erbena a J. Čady. První jmenovaný se kvůli

nemoci bohužel OH nakonec neúčastnil.

4. Jiří Stanislav Guth-Jarkovský a ČOV se snažili získat ke své myšlence Českou obec sokolskou, díky tomu pro

ni vyjednali nejvyšší olympijské vyznamenání – Olympijský pohár, za zásluhy o tělesnou výchovu, který

České obci sokolské v roce 1910 udělil Mezinárodní olympijský výbor. Zástupci si pro cenu nepřijeli, dostali ji od PhDr. Gutha-Jarkovského v Praze.

5. Výbor ČOS se na schůzi 17. prosince 1911 usnesl, že se Česká obec sokolská opět nebude účastnit V. olympijských her ve

Stockholmu, protože se konaly 14 dní po všesokolském sletu a „přípravy sletové i závodní brání náležitě připravě k důstojnému vystoupení ve Stockholmu“. Slet plánovali velkolepě, oslavující 50 let existence Sokola.

6. Po celou svou existenci ČOV diplomaticky bojoval za svoji nezávislost nad rakouským výborem.

S tím šla ruku v ruce i snaha zachovat status quo při účasti sportovců z Českých zemí. Pierre de Coubertin, předseda Mezinárodního olympijského výboru, byl Jiřímu Guthovi-Jarkovskému velkou oporou díky své koncepci národních, ale především geografických celků. Změny nastaly až při mezinárodním kongresu v roce 1914, kterého se jako člen ČOV za Českou obec sokolskou účastnil Josef Scheiner. Do této doby Češi závodili samostatně za Česko (při průvodu Autriche-Tcheques). Na již zmiňovaném kongresu princip zastoupení národů nahradil princip zastoupení států. Češi měli pouze dvě možnosti, buď se sloučit s rakouskými sportovními organizacemi, nebo jít do mezinárodní izolace. Nastalou situaci vyřešila první světová válka.

7. Dne 13. června roku 1919 ustanovila valná hromada vznik Československého olympijského výboru (ČSOV). Čestné, zakládající a činné členy doplňovali virilisté – osoby zastávající členství z titulu jiné funkce. Mezi ně patřili i zástupci Československé obce sokolské. ČSOV usiloval o to, aby zůstal univerzálním zastáncem a šířitelem olympijské myšlenky v Československu. Po první světové válce již změnilo vedení Československé obce sokolské svůj dosud velmi negativní postoj k olympijským soutěžím.

8. V roce 1920 do Antverp poprvé vyslala ČOS nejlepší sokolské borce především na soutěž družstev v „evropském systému“. Kvůli nepozornosti pravidel, kdy místo 24 osob postavili jen 16 borců, skončili až čtvrtí, i tak si zasloužili obdiv belgického tisku.



Pierre de Coubertin a PhDr. Jiří Guth-Jarkovský v roce 1925

9. O 4 roky později na OH v Paříži měli opět největší úspěch sokolští gymnasté. Povinné cviky na bradlech je dostala na

první místo, ale ve volné sestavě na bradlech si Indruch zlomil nohu, nemohl být nahrazen a družstvo odstoupilo ze soutěže. Prvním olympionikem, který získal zlatou medaili, je sokol Bedřich Šupčík. Zvítězil na této olympiádě ve šplhu bez přírazu na osmimetrovém laně s časem 7,2 s.

10. Krátce po otevření Týršova domu se zde na přelomu měsíce května a června roku 1925 konal VIII. kongres

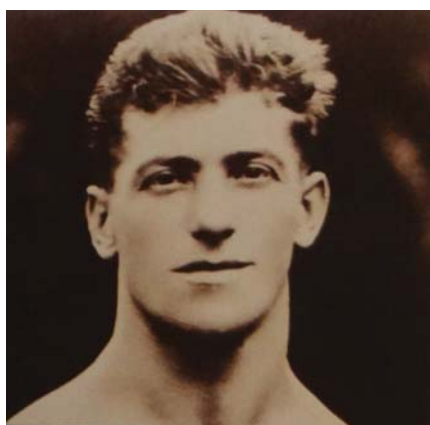
Mezinárodního olympijského výboru, na kterém se po 30 letech předsednictví vzdal Pierre de Coubertin funkce. Pražské zasedání bylo rozděleno na část technickou a pedagogickou. Mezi tématy zazněla např. perspektivy, komercializace a profesionalizace sportu, rozhodlo se o zavedení zimních olympijských her (Týden zimních sportů konaný v roce 1924 byl zpětně uznán za I. ZOH).

Použitá literatura: Český Olympismus, Praha 1999.

Kateřina Wágnerová

Bedřich Šupčík a Jan Koutný

nositelé medailí z dvou olympiád



Bedřich Šupčík (1898 Vídeň – 1957 Písek) byl prvním českým olympijským vítězem. Zlatou medaili získal na VIII. olympijských hrách v Paříži roku 1924 za dnes již neexistující disciplínu šplh na laně bez přírazu.

Narodil se roku 1898 do rodiny vídeňských Čechů. Jeho otec pracoval jako kočárník a jmenoval se František. Posléze vyrůstal u sestry svého otce v Kvasicích u Kroměříže a právě jeho teta jej poprvé přivedla do místního Sokola. Začal zde cvičit. Po návratu z rumunské fronty, kde sloužil během první světové války, se Šupčík usadil v Brně. Zde pracoval jako domovník Bánské a hutní společnosti. V tělocvičné jednotě Sokol Brno I. se začal intenzivně věnovat tělovýchově. Do nominace na VIII. olympijské hry v Paříži roku 1924 se Šupčík dostal na poslední chvíli. Ve francouzském hlavním městě ale dokázal jako první Čech získat zlatou medaili. Dne 20. července 1924 na stadionu v Colombes ovládl svou disciplínu a nejrychleji ze všech

Bedřich Šupčík

Olympijské medaile:

VIII. olympijské hry v Paříži 1924 – zlatá (šplh), bronzová (víceboj)

IX. olympijské hry v Amsterdamu 1928 – stříbrná (víceboj družstva)

vyšplhal bez přírazu na osm metrů dlouhé lano. Populární sokolský cvičitel František Erben tehdy o Šupčíkovi do Sokolských listů napsal: „Láska ke cvičení, ohromná vůle a strašlivá síla jeho svalstva, to jsou tři pomocníci jeho úspěchů.“

Šupčík se divil, že se proslavil svým výkonem v Paříži. Jeho syn Miroslav tuto okolnost popisuje tímto způsobem: „Nedokázal prý pochopit, proč je kolem něj takový rozruch. Gratulace odmítal slovy, že to přece nic není. Udiveně říkal: „Člověk dře na hrazdě, na bradlech, na kruzích. Pak dobře zvládne takovou lehkou věc jako šplh, a najednou je z toho tolik slávy. Vždyť já šplh trénoval jako malý

kluk, když jsem bosý lezl po stromech.“

A už vůbec nemohl pochopit, že za takovou maličkost jako je šplh bude na jeho počest hrát státní hymna.“

Krátce po návratu z olympiády se oženil se služebnou Marií Ledinskou a společně založili rodinu v Brně, z kterého se posléze přestěhovali do Prahy. V letech 1926 (Lyon) a 1930 (Lucemburk) se stal mistrem světa v soutěži gymnastických družstev.

Po roce 1931 ukončil svou aktivní sportovní kariéru. Stal se členem Sokola v Nuslích a posléze působil v Hostivaři. Za druhé světové války a v době po jejím skončení se živil jako obchodní cestující



Pamětní deska na sokolovně ve Kvasicích odhalena v roce 2015

s hasicími přístroji a jako expert požární ochrany v Praze.

Roku 1948 postihl Bedřicha Šupčíka infarkt a on se na radu své rodiny, svých přátel a známých uchýlil na venkov do klidného prostředí vesničky Horosedly v jižních Čechách. Zde jej však postihl další infarkt a Šupčík se odebral do invalidního důchodu. Ve stavu nouze se obrátil s žádostí o podporu na Státní výbor pro tělovýchovu a sport, který mu však neposkytl žádnou pomoc. Jakožto člen Sokola patřil Šupčík v době komunistického režimu mezi nepohodlné. Nakrátko se ještě pokusil

pracovat a přivydělával si jako pojišťovací agent. Ve volných chvílích hrával šachy a chytal ryby. Posléze jej však stihl třetí infarkt a na jeho následky Šupčík zemřel v písecké nemocnici roku 1958. Místem jeho posledního odpočinku se staly Mirovice u Písku.

Poté, co se jeden novinář dotázal Šupčíkova syna, zda na něj byl jeho otec někdy přísný, obdržel následující odpověď: „Jistě. Na mě byl samozřejmě přísnější než na sestru. Vždycky říkal, že musím dostat řemenem, protože kdyby mě praštil rukou, tak by mě zabil.“



Na Šupčíkovu počest se v Příbrami každý rok koná závod ve šplhu



Jan Koutný (1897 Vyškov – 1976 Praha) byl československý gymnasta, olympionik, který získal dvě stříbrné medaile z olympijských her.

V letech 1919–1938 pracoval jako bankovní úředník ve Zvolenu, kde od roku 1921 působil ve funkci náčelníka místního Sokola. Na olympiádě v Paříži roku 1924 získal stříbro za přeskok koně nadél. O pouhou setinu bodu skončil druhý za vítězným Američanem Frankem

Jan Koutný

Olympijské medaile:

VIII. olympijské hry v Paříži 1924 – stříbrná (přeskok)

IX. olympijské hry v Amsterdamu 1928 – stříbrná (víceboj družstva)

Krizem. Koutný vyhrál i v Amsterdamu roku 1928 stříbrnou medaili jako člen československého družstva.

Po vyhlášení samostatnosti Slovenska a okupaci českých zemí v březnu 1939 odešel do Británie, kde do konce 2. světové války bojoval proti fašismu v řadách československých armádních jednotek. Působil zde také ve funkci náčelníka sokolské župy. V Sokolském věstníku se v roce 1946 objevila zpráva o jeho opětovném příjezdu do Zvolena: „Jednota uspořádala k jeho příchodu dne 7. května členskou schůzi, na které chyběli jen naši nezapomenutelní zvěčnění.“

Srdečně a s dojetím vítali zvolenští sokolové Jana Koutného, který jako jediný ze zástupců slovenských sokolských jednot dosáhl ve světové gymnastice na mety nejvyšší. Ve Zvolenu ale Koutný nezůstal. Vrátil se do Prahy, kde roku 1976 zemřel.

Jan Schuster



První zlatá medaile a pamětní medaile darovaná od České obce sokolské

Vzpomínky na olympiádu v Paříži v roce 1924

Sokolové, kteří se účastnili olympiády v Paříži, posléze vytýkali československým vládním kruhům jejich netečnost. Svědectví o tom zanechává především článek pojednávající o dění na olympijském stadionu v Paříži, který se objevil v Sokolském věstníku: „Na tiskové tribuně jsou čeští redaktori, v oficiálních ložích zástupci Olympijského výboru československého, jen oficiální zástupci republiky z velvyslanectví československého nikde. Jenom náhodou se dozvídáme, že na stadionu jsou, ale na tenisu, hrajeť dnes zajímavý match proslulá americká tenistka miss Wills. Chápeme, že něco takového ztratit pro Sokoly bylo by obětí!

Než to nás nemrzí. Rostli jsme sami bez pomoci, ba proti vůli jiných, doufáme, že i zvítězíme – bez nich. Ale zdvořilé to právě není.“ Družstvo ČOS muselo posléze bohužel kvůli zranění jednoho z cvičenců ze závodů odstoupit. O nasazení, s jakým se rozhodčí na olympiádě v Paříži ujímali svých funkcí, nám zanechává zprávu jiná pasáž v Sokolském věstníku: „Dlouho to trvalo, než soudci dokouřili si ranní cigaretu, vypověděli všechny příhody a pozdravili se se všemi známými. Teprve pak po dlouhé urgenci (opět téměř s půlhodinovým zpožděním) ujali se úřadu.“

PROČ?

Díky poválečné zahraniční politice se státy Malé dohody přijel vlakem 28. října 1936 na první oficiální návštěvu rumunský král Carol II. se svým synem, následníkem trůnu, velkovévodou z Alby Julie Michalem. Oplácel tak návštěvu prezidenta Edvarda Beneše z června stejného roku. Následující den v 17:00 hodin složil král sokolům poctu nejvyšší, když za doprovodu prezidenta vstoupil na oficiální návštěvu do Tyršova domu. „Přicházím k vám,“ řekl král, „s obdivem a nadšením. Není to poprvé, kdy vás vidím při cvičení a v činnosti. V Rumunsku jsme po vašem vzoru vytvořili a tvoříme tělocvičnou organizaci a máme rovněž přání zocelit národ tělesným cvičením. Těším se, že obě organizace budou pracovat společně, vyměňovat si svoje zkušenosti. Mládeži má být štěpováno bratrství, které poutá oba státy.“ Přivítal ho starosta Stanislav Bukovský. Ten vzácnou návštěvu provedl po muzeu, kde se král se synem podepsali do návštěvní knihy. Poté delegace přešla do tělocvičny, kde shlédla sokolské cvičení. Hodinu a tři čtvrtě strávil v sokolském domě rumunský král. Jeho návštěva nebyla samozřejmostí a vyvolala ve společnosti otazník. Proč šel právě tam?

PSALO SE

V SOKOLSKÉM VĚSTNÍKU PŘED 80. LETY

„Bylo to nějakého divení, že se rumunský král Karel II. zašel podívat do Tyršova domu. V tak krátké době jeho pobytu v republice, v době, která byla všecka vyplněna prací, dostalo se sokolstvu potěšení mít vzácného hosta ve svém středu skoro celé dvě hodiny. Lide se divili, diví a divit nepřestanou, jak to přišlo. Proč si nezajel jinam, proč toliko k sokolům a s takovou slávou? Co máme, nevíme, až když ztratíme. Našemu lidu je sokolstvo něčím tak obyčejným a přirozeným jako je vzduch. Musí ho mít, ale ani si jeho přítomnost neuvědomuje. Teprve, kdyby zmizelo

se vším, co by konalo, octl by se národ na žebrácké holi. Přišel-li vladař spřáteleného a spojeneckého národa mezi nás za pozorného doprovodu prezidenta republiky, má to pro nás velký význam nikoli proto, že nás chtěl vyznamenat, ale že nás chtěl poznat v naší domácnosti. Král přihlížel ukázkám našeho tělocviku s napjatou pozorností po celou dobu. Král věnoval všechnu pozornost tomu, co se děje, a zajisté tyto události promítal v duchu do svého rodného kraje. Přirovnával výkony našich cvičenců s tím, co dělají jeho krajané, přirovnával a vážil. Ale co mu více leželo na srdci,

bylo to, co pociťuje rozumný zahradník při pohledu na vzácné ovoce; nejde mu o to, jak se toho ovoce zmocnit, ale jak si opatřit ušlechtilé rouby, jak přenést dobré sazenice do své vlastní zahrady. Divili se snad někdo, jak to, že rumunský vladař přišel do Tyršova domu, ať jen si uvědomí, že se přišel divit divu, zázraku našeho lidu, nad jaký nemáme vznešenějšího – tělocviku, který dodal národu potřebného sebevědomí, aby neklesal na duchu, ale byl připraven tělesně i duševně.“

(PROCHÁZKA, Rudolf, Proč?, Sokolský věstník, roč. 38, č. 41, str. 510, kráceno.)

NOC SOKOLOVEN

23. září 2016 • www.sokol.eu

